

SZIGORUAN BIZALMAS!

1.sz.melléklet.

A Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának kiemelt akadémiai témái.

N y e l v t u d o m á n y .

1./ Értelmező Szótár megjelenik 1954-ben.

Felelős: Országh László.

2./ A magyar nyelv leiró nyelvtana.

E munkalathoz két változat készül, egy rövidebb változat, ennek határideje 1955. A többkötetes nyelvtan kb.1960-ra készül el.

Felelős: Tompa József.

3./ Az Akadémiai Nagy Szótár.

Jelenleg az ostrom folyamán szenvedett károk pótlása folyik. 1953-ban a munkatársak kb.2 millió cédulát fognak rendezni. A teljes szótár elkészültének határideje egyelőre még nem jelölhető meg pontosan, kb. a harmadik ötéves tervben várható a kiadás munkálatainak megindulása.

Felelős: Tompa József és Gáldi László.

4./ A magyar nyelvjárások atlasza.

A gyűjtési munkák már jelentősen előre haladtak, 1954-ben a kiadás valószínűleg már meg is kezdődik. A második ötéves tervben a munkát be fog fejeződni.

Felelős: Lőrincze Lajos.

5./ Finnugor etimológiai szótár.

Jelenleg anyaggyűjtés folyik, a munkát 1960-ra fejeződhet be.

Felelős: Lakó György.

6./ A magyar nyelv tudomány története.

Részletmunkálatok folynak, melyeket az osztály tudománytörténeti bizottságának nyelvész tagja Zsirai Miklós akadémikus fog össze. A téma teljes feldolgozására a Bizottság a közeljövőben fog munkatervet kidolgozni.

Felelős: Zsirai Miklós.

I r o d a l o m t u d o m á n y .

1./ A magyar irodalomtörténet kézikönyve. /Egyetemi tankönyv is/. A munkát befejezése a második ötéves tervben várható, jelenleg részletmunkálatok folynak. Például az 1953 évi könyvkiadási tervben szerepel Waldapfel József munkája: A magyar irodalom története a felvilágosodás korában. Részletes munkaterv most készül.

Felelős: Tolnai Gábor.

./.

- 2./ Klasszikusok kritikai kiadása és értékelése. /Zrinyi, Bessenyei, Csokonai, Fazekas, Berzsenyi, Katona, Kölcsey, Vörösmarty, Eötvös, Petőfi, Arany, Jókai, Vajda János, Mikszáth, Ady, Juhász Gyula, Móricz, József Attila/ A klasszikusok közül az 1953-as könyvtervben Petőfi Műveinek ötödik, Arany Műveinek hetedik, nyolcadik, Ady Műveinek második, Fazekas Műveinek első kötete szerepel; 1954-re várható Arany kilencedik, Ady harmadik, Csokonai első, második, Vörösmarty első, Juhász Gyula első kötete. A kritikai kiadások mindegyike értékelő tanulmány kíséretében jelenik meg. Ezenkívül monografia készül Zrinyiről, Eötvösről, Vajda Jánosról, Adyról, Juhász Gyuláról, Móricz Zsigmondról. A legnagyobb költők műveinek kritikai kiadása 1957-re kb. befejeződik.

Felelős: Waldapfel József.

- 3./ A Rákóczi kor irodalma.

Elkészül 1953 év végére.

Felelős: Klaniczay Tibor.

- 4./ Petőfi a világirodalomban.

Terveink szerint Petőfinek nemcsak a német, hanem a többi európai népek irodalmában elsősorban az orosz és a szovjet irodalomban való szerepét is fel kívánjuk dolgozni. A munka Turóczi-Trostler akadémikus irányításával folyik több intézetben, amelyek erre céltámogatást kapnak. A munkálatokban részt vesz a Lenin Intézet, az Olasz és Francia Intézet, Német Intézet. Eddig a munkálatoknak kb. 50 százaléka van elvégezve. Mivel Petőfinek a német irodalomban való szerepe már elkészült, Turóczi-Trostler József akadémikus e könyvét "Petőfi a német irodalomban" címmel mint az egész tervmunkálat egy részletét az Osztály az 1954 évi könyvkiadási tervébe fel kívánja venni. A teljes munkálat befejezése a második ötéves tervben várható.

Felelős: Turóczi-Trostler József.

Z e n e t u d o m á n y .

- 1./ A magyar népzene teljes feltárása és értékelése.

E munkálatokból megjelent már a Magyar Népzene-tára első kötete. Ebben az évben nyomdába került a második kötet is. 1953-ra tervbe van véve a harmadik kötet. A munkálat előreláthatólag a második ötéves tervbe fejeződik be.

Felelős: Kodály Zoltán.

- 2./

A régi magyar zene forrásainak feltárása és kiadása, zenetörténeti-feldolgozása.

1953-ban részletkutatások folynak e téren, a téma kidolgozása a második ötéves tervben várható.

Felelős: Szabolcsi Bence.

- 3./ A magyar zenetudomány története.

1953-ban e téren részletkutatások folynak, a téma kidolgozása a második ötéves terv végére várható.

Felelős: Szabolcsi Bence és Bartha Dénes.

SZIGORUAN BIZALMAS!

A Matematikai és Fizikai Tudományok Osztályának matematikai, csillagászati és meteorológiai kiemelt akadémiai témái.

- 1./ Közönséges és parciális differencialegyenletek különös tekintettel nem lineáris egyenletekre; matrix számítás, operator számítás és függvénytranszformációk alkalmazása differencialegyenletek és differencialegyenletrendszerek megoldására.

Alkalmazhatóság a mechanikában és szilárdságtanban, elektrotechnikában, a hővezetés elméletében és a vegyipar különböző területein. /A népgazdaság gyakorlati feladatainak elméleti megoldása. Emellett az elmélet továbbfejlesztése is folyik./

MTA Alkalmazott Matematikai Intézete,
Felelős: Egerváry Jenő.

- 2./ Függvényapproximáció és konstruktív függvénytan:

- a./ Fourier-féle sorok.
- b./ Általános ortogonális polinomsorok és egyéb ortogonális sorfejtések konvergencia és summabilitási problémái.
- c./ Interpoláció.
- d./ Mechanikus quadratura.

A témával kapcsolatos elvi vizsgálatok a gyakorlat szempontjából is jelentősek. Ugyyszólván minden alkalmazott matematikai számításnál szükséges módszerek vizsgálata és továbbfejlesztése.

MTA Alkalmazott Matematikai Intézete,
Műszaki Egyetem III.sz. Matematikai Tanszéke,
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Matematikai Intézete,
Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézete.

Felelős: Alexits György.

- 3./ Vizsgálatok a funkcionálanalízis köréből, különösen a Hilbert-féle tér és egyéb általánosabb függvényterek, továbbá ezeken értelmezett lineáris operációk és transzformációk vizsgálata; ergód elmélet.
Elméleti kutatások, magasabb egységben foglalják a matematika több fejezetét.

Eötvös Lóránd Tudományegyetem Matematikai Intézete,
Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézete.

Felelős: Szőkefalvi-Nagy Béla.

- 4./ Komplex változós függvénytan vizsgálatok, potenciaelmélet, továbbá gyakorlati alkalmazásainak vizsgálata különösen a hidrodinamika, elektrosztatika, hővezetés és rugalmasságtan síkbeli problémáinál. A komplex függvénytan analitikus számelméleti alkalmazásaival kapcsolatos problémák.

MTA Alkalmazott Matematikai Intézete,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézete.

Felelős: Turán Pál.

- 5./ Differencialgeometriai terek elmélete, Finsler és Kawaguchi-féle terek. /Elméleti kutatások./

Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézete,
Debreceni Tudományegyetem Matematikai Intézete.

Felelős: Varga Ottó.

- 6./ Topológiai problémák különös tekintettel a csoportelmélet geometriai alkalmazására. /Elméleti kutatások/.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézete,
Debreceni Tudományegyetem Matematikai Intézete.

Felelős: Hajós György.

- 7./ Algebrai strukturák elmélete, éspedig csoportok, gyűrűk, testek vizsgálata különös tekintettel a véges strukturák ismert tulajdonságainak végtelen strukturákra való alkalmazásaira. /Elméleti kutatások/.

Szegedi Tudományegyetem Matematikai Intézete,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézete.

Felelős: Hédei László.

- 8./ Analitikus számelmélet: exponenciális összegek, ill. hatványösszegekre vonatkozó tételek alkalmazása a számelméletben. A törzsszámok eloszlásával kapcsolatos problémák. /Elméleti kutatások./

Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézete.

Felelős: Turán Pál.

- 9./ Sztochasztikus folyamatok elmélete, különösen Markov-féle folyamatok és ezekre visszavezethető folyamatok vizsgálata, valamint az elmélet alkalmazásai a természetben és a műszaki gyakorlatban előforduló véletlen ingadozásokat mutató jelenségek valószínűségszámítási tárgyalása.

MTA Alkalmazott Matematikai Intézete.

Felelős: Rényi Alfréd.

- 2./ Csillagok belső szerkezetének vizsgálata. Elméleti kutatások.

MTA Csillagvizsgáló Intézete.

Felelős: Detre László.

- 3./ Napfelületi jelenség vizsgálata statisztikai és megfigyelési úton. Elméleti kutatások, melyek későbbi stádiumban gyakorlati alkalmazást is nyerhetnek például a rádiózásban.

MTA Csillagvizsgáló Intézete.

Felelős: Dezső Lóránd.

- 4./ Sztellárdinamikai vizsgálatok. /Előkísérlés/.

MTA Csillagvizsgáló Intézete.

Felelős: Földes István.

o-o-o-o-o-o-o

Kiemelt akadémiai témák meteorológia terén.

- 1./ Vizsgálatok Európa dinamikus éghajlatának megállapításához.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Éghajlattani és Légkör-tani Tanszéke.

Felelős: Száva-Kovács József.

- 2./ Az országfásítás meteorológiai és éghajlati alapkérdéseinek feltárása. /Elő kutatás/.

Országos Meteorológiai Intézet.

Felelős: Dési Frigyes.

- 3./ A tájtermelés kialakítására vonatkozó mérések, az időjárási elemek és terméseredmények összefüggése.

Országos Meteorológiai Intézet,
Debreceni Tudományegyetem Meteorológiai Intézete.

Felelős: Berényi Dénes.

- 4./ Turbulenciavizsgálatok és a légtömegek transzformációjának vizsgálata; a Multanovszkij és a Pogaszjan-féle módszerek alkalmazása hazai viszonyokra. Idővel gyakorlati alkalmazást nyerő elméleti kutatások.

Országos Meteorológiai Intézet.

Felelős: Dési Frigyes.

Budapest, 1952. november 28.

**A Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok
Osztályának akadémiai témái.**

A tervtémák tíz főtemacsoport köré csoportosulnak, amelyek a következők:

a./ Az idegrendszer és felsőbb idegtevékenység vizsgálata.

Ide tartoznak mindazok a témák, amelyek a pavlovi fiziológia metodikáját és szemléletét viszik be a kutatásokba. Az intézetek és klinikák 52 témával foglalkoznak ezen a téren, amelyeket hét temacsoportba osztva foglal a részletes tervezetünk össze. Az egész főtemacsoportnak felelőse Lissák Kálmán lev.tag.

b./ Fehérje komplexek szerkezetének, funkciójának és a sejt nélküli életjelenségeinek tanulmányozása. Ezen temacsoportnak, melynek felelőse Straub F. Brunó akadémikus, 15 témája van, amelyek főleg a biokémiai, biofizikai és a szövettani intézetek dolgoznak.

c./ Rákkutatás. Témafelelős: Kellner Béla lev.tag. 21 témán, amelyek a daganatok biokémiájával, kórszövettanával, terápiájával és a sugárhatások vizsgálatával foglalkoznak, számos intézet és klinika dolgozik.

d./ Fertőző betegségek. Témafelelőse: Ivanovics György lev.tag. Összesen 38 téma van. Ezekén a megfelelő klinikák, mikrobiológiai intézetek, az OKI különböző osztályai dolgoznak. Az altemacsoportok a következők: 1./ Fertőzés és immunitás mechanizmusa. 2./ Mikroorganizmusok változékonysága. 3./ Vörheny. 4./ Agy és agyhártyák heveny gyulladáson megbetegedései. 5./ Enteriális fertőzések. 6./ Tuberculosis. 7./ Nemi betegségek. 8./ Virus kutatások.

e./ A nedvkeringés fiziológiája és pathológiája. Felelőse: Gömöri Pál, az orvostudományok doktora. Összesen 44 téma van, amelyek a következő alcsoportokra oszlanak: 1./ A sziv. 2./ Érrendszer./col-lapsus, shock, hypertonia, arteriosclerosis, nyirokkeringés, különféle betegségek érrendszeri elváltozásai. 3./ Vese. 4./ Csecsemőkori sorvadás.

f./ Izomélettan, biokémia, és biofizika. Felelőse: Ernst Jenő akadémikus. 9 témával foglalkoznak.

g./ Belsőszekréciós rendszer. Felelőse: Donhoffer Szilárd, az orvostudományok doktora. Hét téma van.

h./ Traumatológia és helyreállító sebészet. Felelőse: Rubányi Pál, az Orvostudományok kandidátusa. 27 téma három alcsoportra oszlik: 1./ Traumatológia. 2./ Callus képződés, álizület képződésének kérdései. 3./ Transplantáció.

i./ Egészségtudomány. Felelős: Havas András lev.tag. 15 téma, két alcsoportban. 1./ A nehézipari üzemekben foglalkoztatott dolgozók egészségvédelmének tudományos kérdései. 2./ Népelemzésünk egészségi feltételeinek biztosítására irányuló kutatások.

j./ Gyógyszer és antibiotikum kutatás. Felelőse: id. Issekutz Béla akadémikus. Összesen 9 téma, melyek közül három gyógyszer és hat antibiotikum kutatás.

A fentebb röviden ismertetett témacsoportok részben elméleti jelentőségű kutatások, mint pl. a "Fehérje komplexek szerkezetének . . . stb. tanulmányozása" és "Izomélettan, biokémia, biofizika" nagyobb részben azonban olyan témák, amelyek elméleti szempontból igen nagy jelentőségűek, ezenfelül számos gyakorlati jelentőséggel is bírnak. Nem szükséges azt indokolni, hogy mennyire fontos ideológiai szempontból is a pavlovi fiziológiai szemléletnek és kutatási irányzatnak meghonosodása az orvosegyetemi intézetek és klinikák területén. Amint a nemrég lezajlott Élettani Kongresszus is bizonyítja, ezen a téren már tulvagyunk a kezdet legnagyobb nehézségein, méltányolható előrehaladást tettünk és kívánatos, hogy az Akadémia támogatása ebben az irányban továbbra is hatékony legyen.

A rákkutatás, fertőző betegségek és a nedvkeringés fiziológiája és pathológiája, a traumatológia és helyreállító sebészet, az egészségügy, valamint a gyógyszer és antibiotikum kutatás, melyek gyakori betegségekkel foglalkoznak a felismerés, terapia és elhárítás szempontjából, mind nagyon lényeges és fontos kutatásokat ölelnek fel, amelyeknek azonban olyan elvi jelentőségei vannak, amik az Akadémia irányítása alá tartozókká teszik ezen feladatokat is.

Budapest, 1952. november 30.